

Sprawozdanie z realizacji „Planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025.” za rok 2023.

W związku z realizacją obowiązku sprawozdawczego wynikającego z „Planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025” (obowiązującym od dnia 26 marca 2021 r.), Departament Strategii i Funduszy Europejskich zwrócił się do Biur i Departamentów Ministerstwa Sprawiedliwości o przedstawienie informacji o stanie realizacji wskazanych w Planie działań za rok 2023, a także o wskazanie innych działań i przedsięwzięć, które zostały podjęte bądź zamierzają być podjęte przez komórki organizacyjne, a które choćby w sposób pośredni oddziałują na sytuację osób ze szczególnymi potrzebami.

Działania wynikające z „Planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025” były w okresie sprawozdawczym (od 1 kwietnia 2023 r. do 12 marca 2024 r.) realizowane w następujący sposób:

Biuro Administracyjne potwierdziło, że we wszystkich budynkach zostały zrealizowane zalecenia dotyczące kontrastowego oznaczenia szczytu i podstawy schodów. Zakupiono i przekazano do punktów obsługi klientów oraz do sal konferencyjnych pętle indukcyjne, oznakowano toalety dla osób z niepełnosprawnościami oraz zamontowano w nich system sygnalizacji przywoławczej. Wymieniono także trzy windy w budynku przy ul. Chopina 1 na windy dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a w budynku przy ul. Czerniakowskiej 100 rozpoczęto remont sanitariatu w celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (dodatkowy sanitariat dedykowany osobom z niepełnosprawnościami).

Dodatkowo została zawarta umowa na wykonanie i montaż systemu oznaczeń dotykowych (tablic tyflograficznych), wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku. Tablice będą zamontowane w kwietniu 2024 r. w budynkach przy ul. Czerniakowskiej 100, ul. Chopina 1, Al. Róż 2 oraz Al. Ujazdowskich 11.

Ponadto w budynku przy Al. Ujazdowskich 11 analizowano wykonanie udogodnienia, polegającego na wykonaniu podjazdu dla osób na wózkach inwalidzkich, który zwiększy dostępność do Biura Przepustek i Biura Podawczego od strony dziedzińca. W 2023 r. wydane zostały wytyczne konserwatora zabytków w tym zakresie, jednak warunkiem realizacji tych prac jest uzyskanie pozwolenia na budowę oraz pozyskanie odpowiednich środków finansowych – których nie uda się pozyskać w 2024 r. na realizację tego zadania.

Równocześnie, w związku z trwającym remontem w budynku przy ul. Zwycięzców 34, planowane zamontowanie systemu oznaczeń dotykowych oraz znaczników elektronicznych będzie możliwe dopiero po zakończeniu robót budowlanych. Natomiast w budynku przy Al. Ujazdowskich 19, ze względu toczące się sprawy roszczeniowe do tej nieruchomości, nie można aktualnie zaplanować ani terminu wymiany windy ani terminu wykonania łazienki dla osób z niepełnosprawnościami.

Biuro Administracyjne podjęło również dodatkowe działania związane z rozpoczęciem procedury o udzielenie zamówienia publicznego na montaż znaczników elektronicznych zastępujących ścieżki dostępu w budynkach ul. Czerniakowskiej 100, ul. Chopina 1, Al. Róż 2 oraz Al. Ujazdowskich 11. W chwili obecnej trwają uzgodnienia z Biurem Bezpieczeństwa, Biurem Cyberbezpieczeństwa oraz z Departamentem Informatyzacji i Rejestrów Sądowych dotyczące oceny wpływu tych urządzeń na infrastrukturę MS.

Ponadto w deklaracji dostępności, która jest zamieszczona na stronie internetowej Ministerstwa, znajduje się informacja o utrudnionym dostępie do Biura Przepustek i Biura Podawczego oraz o możliwości skorzystania ze wsparcia i asysty pracownika Ministerstwa, w ramach tzw. dostępu alternatywnego.

W załączeniu do niniejszego sprawozdania znajduje się tabela z przedstawionymi informacjami o stanie realizacji przez BA zaleceń z audytu pn. *Zapewnienie dostępności do wymiaru sprawiedliwości osobom ze szczególnymi potrzebami* wg stanu na dzień 20.03.2024 r.

Biuro Komunikacji i Promocji w ramach realizacji „Planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025” zrealizowało:

- podpisanie umowy na usługę tłumacza polskiego języka migowego (PJM) online w ramach portalu Gov.pl (dokument: „Umowa powierzenia przetwarzania

danych osobowych” podpisana dnia 23.03.2023 r. z podmiotem MIGAM Spółka Akcyjna);

- w związku ze zmianą kierownictwa urzędu zostały dokonane następujące zmiany:
 - nagrano nowy film o Ministerstwie Sprawiedliwości z tłumaczem języka migowego,
 - zamieszczono nową informację o działalności MS – tekst odczytywany maszynowo,
 - zmieniono tekst łatwy do czytania i zrozumienia (ETR),
- Biuro na bieżąco realizuje obsługę zgłoszeń na skrzynkę: dostępność.cyfrowa@ms.gov.pl.

W ramach innych działań nie ujętych w planie, a związanych z dostępnością cyfrową, Biuro Komunikacji i Promocji przeprowadza szkolenia z prostego języka. Dedykowane jest dla redaktorów stron internetowych (Internet, Intranet). Docelowo szkolenie ma objąć wszystkich pracowników ministerstwa.

Ponadto w okresie od 1 kwietnia 2023 do 12 marca 2024 r nie wpłynęły wnioski ani żądania dotyczące problemów z dostępnością cyfrową. Nie pojawiła się również prośba u udzielenie dostępu alternatywnego w postaci np. wsparcia udzielonego interesantowi przez inną osobę, wsparcie technologiczne (w tym z wykorzystaniem nowoczesnej technologii), czasowe zmiany w funkcjonowaniu organizacji lub inny sposób udzielenia pomocy.

Biuro Dyrektora Generalnego w ramach *Planu szkoleń na 2023 rok* zrealizowało dwa szkolenia dedykowane pracownikom Ministerstwa: *Dostępność cyfrowa*, w którym wzięło udział 30 pracowników oraz *Potrzeby i oczekiwania osób ze szczególnymi potrzebami w relacjach z urzędem administracji*, w którym wzięło udział 30 pracowników.

Ponadto poza *Planem szkoleń na 2023 rok*:

- 3 pracowników Ministerstwo wzięło udział w szkoleniach e-learningowych z zakresu dostępności cyfrowej organizowanych przez Ministerstwo Cyfryzacji,
- 12 pracowników w szkoleniach z zakresu dostępności cyfrowej dla redaktorów merytorycznych na poziomie podstawowym i zaawansowanych realizowanych na zlecenie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,

- pracownik odpowiedzialny za kwestie bhp został przeszkolony z zakresu przystosowania stanowisk pracy do osób niepełnosprawnych o specyficznych potrzebach,
- 5 pracowników komórki kadrowej wzięło udział w szkoleniu nt. Zatrudnianie osób ze szczególnymi potrzebami w ramach projektu *Procedury bez barier*,
- 4 pracowników zrealizowało szkolenie on-line z zakresu zarządzania i koordynowania dostępności cyfrowej w projektach dla pracowników administracji publicznej organizowane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

W kolejnych latach, wskazanych w Planie działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości, w miarę przyznawanych środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, w planach szkoleń uwzględniane będą kolejne tematy z zakresu szeroko rozumianej dostępności.

Ponadto umowy zawierane na organizację szkoleń zewnętrznych dla pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości zawierały klauzulę dot. stosowania postanowień art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240) lub dostępu alternatywnego.

Dodatkowo Biuro Dyrektora Generalnego, podczas realizowanych działań związanych z realizacją szkoleń zamkniętych dla pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości, do przygotowywanych zapytań ofertowych kierowanych do podmiotów szkoleniowych wskazuje na warunek zobowiązujący Wykonawcę szkolenia do stosowania podczas realizacji umowy na rzecz Zamawiającego postanowień art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), jeśli w trakcie realizacji umowy pojawi się potrzeba zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W przypadku braku takiej możliwości Wykonawca zobowiązany będzie do zapewnienia dostępu alternatywnego, w szczególności poprzez: zapewnienie osobie ze szczególnymi potrzebami wsparcia innej osoby lub zapewnienie wsparcia technicznego osobie ze szczególnymi potrzebami, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, lub wprowadzenie takiego wykonania przedmiotu zamówienia, która umożliwi realizację potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w niezbędnym zakresie dla tych osób.

W zakresie rekrutacji wszystkie publikowane ogłoszenia o pracę do służby cywilnej w Ministerstwie Sprawiedliwości zawierają zapis zachęcający do składania swoich ofert przez osoby ze szczególnymi potrzebami, jak również informację

o możliwości zgłoszenia szczególnych potrzeb na czas rekrutacji. Każde ogłoszenie wysyłane jest również do organizacji zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych - do Centrum Integracji w Warszawie oraz Fundacji Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych.

Dodatkowo Archiwum Zakładowe zapewnia skuteczną komunikację z niesłyszącymi pracownikami poprzez zakup usługi tłumaczenia języka migowego on-line. Umowa została zawarta w kwietniu 2023 r. i obowiązuje przez okres 12 miesięcy. Ponadto pracownicy niesłyszący komunikują się z pozostałymi pracownikami Ministerstwa przy użyciu środków wspierających, określonych w art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20), takich jak korzystanie z poczty elektronicznej, przysyłanie wiadomości tekstowych, w tym z wykorzystaniem wiadomości SMS i MMS na służbowych telefonach komórkowych, a także przy użyciu translatorów w telefonach komórkowych.

W dniu 31 stycznia 2024 r. wpłynął do Wydziału-Archiwum Zakładowe wniosek o zorganizowanie wizyty w archiwum zakładowym Ministerstwa Sprawiedliwości dla grupy 6 osób – uczniów kierunku kształcenia zawodowego - technik archiwista w utworzonym w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Głuchych w Warszawie. Wizyta odbyła się 26 marca 2024 r. Z uwagi na to, iż w archiwum zakładowym zatrudnione są dwie osoby niesłyszące dla młodzieży był to dobry przykład, że niepełnosprawność nie jest barierą w zatrudnieniu.

Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego w ramach projektu pn. *„Budowa systemu informatycznego Krajowego Rejestru Karnego wraz ze zmianami organizacyjnymi i legislacyjnymi – KRK 2.0”* w 2023 r. przeprowadziło prace nad budową nowej e-usługi uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego, wytwarzanej zgodnie z wymaganiami na podstawie obowiązujących przepisów prawa standardami Web Content Accessibility Guideline (WCAG) 2.1. Nowa usługa zastąpi dotychczas funkcjonującą usługę eKRK. Prace nad budową nowej e-usługi kontynuowane są także w 2024 r. poza projektem. Przewidywany termin zakończenia prac to IV kwartał 2024 r.

W okresie od 1 kwietnia 2023 r. do 12 marca 2024 r. do Biura wpłynął jeden wniosek dotyczący dostępności strony internetowej systemu eKRK w zakresie zabezpieczenia reCAPTCHA. Biuro oczekuje na informację zwrotną odnośnie możliwości dostosowania systemu eKRK we wskazanym zakresie. Obecnie wnioskodawca otrzymał informację o możliwych dostępach alternatywnych.

Ponadto w okresie sprawozdawczym Biuro zapewniło dostęp alternatywny poprzez:

- 1) wsparcie udzielone interesantowi przez inną osobę (obsługa):
 - z uwagi na specyfikę ostatniego okresu 50% obsługiwanych patentów to obcokrajowcy mający trudności w wypełnieniu wniosków – wsparcie obsługi 45% obsługiwanych;
- 2) wsparcie technologiczne:
 - afils – przenośna pętla indukcyjna - (ilość osób podana na podstawie zasygnalizowania wykorzystania urządzenia) – ok. 25 osób,
 - telefony komórkowe – translator – ok. 250 osób;
- 3) inny sposób udzielania pomocy:
 - osoby z dziećmi obsługiwane poza kolejnością – 600-800 osób,
 - osoby ze szczególnymi potrzebami (obsłużenie klienta bez konieczności podchodzenia do stanowiska) – ok. 100 osób.

Dodatkowo Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego sporządziło i opublikowało deklaracje dostępności stron systemów eKRK oraz RSPTS, jak również dokonuje corocznych przeglądów i aktualizacji treści deklaracji ww. stron.

Biuro Bezpieczeństwa poinformowało, że Biura Przepustek znajdujące się w obiektach Ministerstwa Sprawiedliwości zlokalizowanych przy ul. Chopina 1, ul. Zwycięzców 34, ul. Koszykowej 6, al. Róż 2 wyposażono w pętle indukcyjne. Pracownicy recepcji zostali przeszkoleni i wyposażeni w odpowiednie poradniki z zakresu sposobu współpracy z osobami ze szczególnymi potrzebami, przybywającymi do Ministerstwa Sprawiedliwości. Natomiast w kwestii zapewnienia bezprzewodowego dostępu do internetu, pozwalającego osobom ze szczególnymi potrzebami na komunikowanie się w biurze przepustek, zostało złożone zapotrzebowanie na wyposażenie wskazanych pomieszczeń w odpowiednie urządzenia i sprzęt.

Biuro Ministra wskazało, że wyznaczone zadania nr 10 (samoocena dostępności w zakresie Biura podawczego i obsługi kancelaryjnej), 11 (dostosowanie działalności Biura podawczego i obsługi kancelaryjnej do obowiązujących wymagań w zakresie dostępności) i 19 (stworzenie wewnętrznej procedury skargowej) zostały zrealizowane w okresach wcześniejszych. W okresie sprawozdawczym dwa razy zaszła potrzeba zapewnienia dostępu alternatywnego. W pierwszym przypadku osoba zgłaszająca się na dyżur w sprawach skarg i wniosków po sugestii pracownika skorzystała z pętli

indukcyjnej. W drugiej sytuacji obywatel poprosił o telefoniczną informację o sposobie załatwienia sprawy, z uwagi na to, że jego wystąpienie sporządziła osoba trzecia, a sam jest niewidomy. Spełniono prośbę i poza wysłaniem odpowiedzi w formie papierowej poinformowano nadawcę o podjętych działaniach.

Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych w lutym 2023 zakończył drugi audyt bezpieczeństwa i dostępności systemu teleinformatycznego Krajowego Rejestru Zadłużonych - KRZ. Zakres audytu obejmował m.in. audyt zgodności z wytycznymi WCAG 2.1 lub wyższymi. W wyniku audytu zostały dokonane poprawki w systemie KRZ zgodnie z zaleceniami raportu poaudytowego, w tym z szczególnym uwzględnieniem wytycznych WCAG 2.1.

W 2023 r. przeprowadzony został także ponowny audyt bezpieczeństwa systemu teleinformatycznego *Elektroniczny Krajowy Rejestr Sądowy* zgodnie z założeniami projektu – w tym audyt zgodności z wytycznymi WCAG 2.1. W wyniku audytu zostały dokonane poprawki w systemie eKRS zgodnie z zaleceniami raportu poaudytowego, w tym z szczególnym uwzględnieniem wytycznych WCAG 2.1.

Ponadto w 2023 r. Departament rozpoczął prace analityczne odnośnie możliwości przeniesienia portalu Ksiąg Wieczystych na Portal Rejestrów Sądowych, który zgodnie z deklaracją dostępności jest zgodny z *Ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych*. Wykorzystanie technologii, w której wykonany jest PRS, umożliwi zapewnienie pełnej zgodności z ustawą także w zakresie EKW, w tym wyeliminowanie częściowej niezgodności wynikającej z dotychczas używanej technologii, a która jest wskazana w opublikowanej deklaracji zgodności na stronie <https://ekw.ms.gov.pl>.

Dodatkowo w okresie od 28 sierpnia do 5 września 2023 roku, przeprowadzone zostały testy penetracyjne portalu *SI dla Sprawiedliwości* w celu identyfikacji błędów bezpieczeństwa oraz nieprawidłowości, które mogłyby naruszyć poufność, integralność oraz dostępność systemów, wchodzących w skład testowanego rozwiązania. Testom penetracyjnym został poddany portal, udostępniony pod adresem: <https://www.si-dla-sprawiedliwosci.gov.pl/>.

Departament Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych poinformował, że w zakresie dostępności w zakresie dostępności cyfrowej portalu e-nominacje (strony: <https://enominacja.ms.gov.pl/>), stanowiącej zewnętrzną część systemu teleinformatycznego do obsługi przez użytkowników zewnętrznych

(kandydatów zgłaszających się na wolne stanowisko sędziowskie w sądach powszechnych) - został wykonany przegląd i aktualizacja treści deklaracji dostępności cyfrowej opublikowanej w portalu e-nominacje kolejno do 31 marca 2022 r. oraz do 31 marca 2023 r., jak również planowane jest wykonanie kolejnego przeglądu i aktualizacji treści deklaracji dostępności cyfrowej opublikowanej w portalu e-nominacje do 31 marca 2024 r.

Ponadto pracownicy Departamentu odpowiedzialni za administrowanie biznesowe systemu teleinformatycznego MS-WF Workflow i zewnętrznej strony portalu e-nominacje, w ramach doskonalenia wiedzy na temat dostępności cyfrowej, w 2023 roku uczestniczyli w bezpłatnych szkoleniach online zorganizowanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów (KPRM). Planowane jest także uczestnictwo pracowników w szkoleniach: „Jak tworzyć dostępne cyfrowo treści” w dniu 9 kwietnia 2024 r. i „Dostępność cyfrowa elementów graficznych i multimedialnych” w dniu 11 czerwca 2024 r., organizowanych przez KPRM.

Departament Funduszu Sprawiedliwości posiada deklarację dostępności opublikowaną na stronie internetowej Funduszu Sprawiedliwości oraz Aplikacji Funduszu Sprawiedliwości (AFS).

W ramach Sieci Pomocy Ofiarom Przepięstw część miejsc świadczenia pomocy (wszystkie Okręgowe Ośrodki Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem (49 ośrodków) oraz wybrane Lokalne Punkty) zapewniają osobom z niepełnosprawnością dogodny dojazd środkami transportu publicznego oraz lokalizację miejsca świadczenia pomocy na parterze bądź w budynku wyposażonym w windę. W każdym punkcie pomocy istnieje możliwość skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika. W sytuacjach nadzwyczajnych możliwe są też wizyty specjalistów (prawników i psychologów) w miejscu zamieszkania osoby pokrzywdzonej przepięstwem, które z różnych względów, w tym związanych z niepełnosprawnością, nie mogą zostać zrealizowane stacjonarnie.

Ponadto w ramach ogólnokrajowej i całodobowej telefonicznej Linii Pomocy Pokrzywdzonym (numer telefonu: +48 222 309 900, adres e-mail: info@numeros.pl) porady prawne i psychologiczne są udzielane drogą mailową, w przypadku, gdy udzielanie porad drogą telefoniczną byłoby trudne lub niemożliwe (dla osób przebywających poza granicami kraju; dla osób z niepełnosprawnością, która mogłaby wpłynąć na utrudnioną komunikację telefoniczną). Prowadzenie poradnictwa (w tym

w języku migowym) możliwe jest również z wykorzystaniem komunikatora internetowego umożliwiającego wideo rozmowę.

Departament Zawodów Prawniczych w okresie sprawozdawczym zajmował się organizacją egzaminów wstępnych na aplikacje prawnicze (adwokacką, radcowską i notarialną) oraz egzaminów zawodowych (adwokackiego, radcowskiego i notarialnego) i w tym obszarze od kilku lat stosowane są regulacje prawne oraz dobre praktyki pozwalające na zwiększenie dostępności egzaminów wstępnych i zawodowych dla osób niepełnosprawnych. Osoby z niepełnosprawnością, które przystąpiły do egzaminów wstępnych na aplikacje prawnicze w dniu 30 września 2023 r. oraz do egzaminów zawodowych (egzamin adwokacki i radcowski przeprowadzony w dniach 25-28 kwietnia 2023 r., egzamin notarialny przeprowadzony w dniach 5-7 września 2023 r.), miały możliwość skorzystania z udogodnień przewidzianych przepisami prawa, tj. z możliwości przedłużenia czasu rozwiązywania zestawu pytań testowych o połowę – w przypadku egzaminów wstępnych oraz z możliwości wydłużenia o połowę czasu trwania każdej części egzaminu zawodowego. W przypadku egzaminów wstępnych na aplikacje prawnicze osoby z niepełnosprawnością mogły skorzystać ze szczególnego sposobu rozwiązywania zestawu pytań testowych, nienaruszającego zasad przeprowadzania egzaminu wstępnego, uwzględniającego rodzaj niepełnosprawności oraz możliwości techniczne. Natomiast w przypadku egzaminów zawodowych, osoby z niepełnosprawnością otrzymały w zależności od indywidualnych uwarunkowań wsparcie dostosowane do rodzaju niepełnosprawności danego zdającego i regulowane poprzez wydawanie przez przewodniczących komisji egzaminacyjnych zarządzeń o charakterze porządkowym lub organizacyjnym.

W szczególności, podczas egzaminów wstępnych na aplikacje prawnicze w 2023 r. 32 kandydatów będących osobami z niepełnosprawnością uzyskało zgodę na przedłużenie o połowę czasu na rozwiązywanie zestawu pytań testowych, dla 8 kandydatów przygotowany i wydrukowany został test i karta odpowiedzi z większą czcionką („13”, „14” lub „16”), a trzech kandydatów miało zapewnioną asystę przy wypełnianiu karty odpowiedzi.

Natomiast do egzaminów zawodowych w 2023 r. przystąpiły łącznie 42 osoby z niepełnosprawnością, które skorzystały z wydłużonego o połowę czasu na rozwiązywanie zadań. W przypadku egzaminu adwokackiego dla jednej osoby niedowidzącej zostały wydrukowane zadania sporządzone powiększoną czcionką,

zaś w przypadku egzaminu radcowskiego dla jednej osoby niewidomej zostały przygotowane zadania w wersji elektronicznej, które były rozwiązywane przy użyciu specjalnego oprogramowania. Ponadto, informacje o udogodnieniach dla kandydatów będących osobami z niepełnosprawnością zostały w 2023 r. zawarte w ogłoszeniach o egzaminie wstępnym na aplikację adwokacką, radcowską i notarialną oraz w ogłoszeniach o egzaminie adwokackim, radcowskim i notarialnym, tak aby osoby ze szczególnymi potrzebami miały świadomość możliwości skorzystania z udogodnień oraz mogły na czas przygotować wymaganą przepisami dokumentację medyczną.

Departament Nadzoru Administracyjnego dokonał samooceny w kontekście dostosowania portalu wsio.ms.gov.pl do standardów WCAG 2.0, jak również dokonano przeglądu i uzupełnienia deklaracji dostępności zamieszczonej na portalu wsoi.ms.gov.pl (ostatni przegląd został przeprowadzony w dniu 19 marca 2024 r.). Przedmiotowy portal powstał w ramach realizacji projektu pt. *Wdrożenie standardów i procedur obsługi interesanta w sądownictwie powszechnym*. Portal wsoi.ms.gov.pl. Portal jest przeznaczony dla interesantów sądów oraz pracowników sądów powszechnych, dotyczy standardów i procedur obsługi interesanta. Celem istnienia portalu jest usprawnienie komunikacji z interesantem, szczególnie z interesantem z niepełnosprawnościami, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej portalu wsoi.ms.gov.pl katalogu usług wraz z kartami usług w tym wzorów załączników (wzorów wniosków, pozwów dotyczących najczęstszych spraw z obszaru prawa cywilnego, karnego, rodzinnego i nieletnich, pracy i ubezpieczeń społecznych) dostępnych w wersji edytowalnej dla interesantów sądów rejonowych, okręgowych, apelacyjnych.

Dodatkowo na stronie portalu wsoi.ms.gov.pl można używać standardowych skrótów klawiaturowych, nawigować po stronie bez użycia myszki, korzystać z możliwości powiększania strony i zwiększania kontrastu.

Departament Prawa Administracyjnego uczestniczy w realizacji zadania określonego w pkt. 14 „Planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025” (Uwzględnianie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, wymogów dostępności oraz zasad uniwersalnego projektowania w bieżącej, prowadzonej i planowanej działalności oraz przy realizacji lub zlecaniu do realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych). W ramach realizacji tego zadania Departament Prawa Administracyjnego uwzględnia zasady dostępności oraz potrzeby osób z niepełnosprawnością przy

organizowaniu spotkań, konferencji oraz innych wydarzeń. Dodatkowo obecnie wszystkie dokumenty dotyczące prac Komisji do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich umieszczane na stronie BIP są udostępnione również w wersji cyfrowej.

Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji poinformował, że w ramach przeprowadzanych naborów zewnętrznych zarówno na wolne stanowiska w korpusie Służby Cywilnej jak i stanowiska pomocnicze, zamieszczane zostały informacje o pierwszeństwie ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami. Ponadto w okresie tj. od 1 kwietnia 2023 r. do 12 marca 2024 r. wpływały do Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji jednostkowe wnioski od osób pozbawionych wolności, które dotyczyły skarg i wniosków przez osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Wnioski te były przekazywane do rozpatrzenia zgodnie z właściwością do Kierownictwa Zakładów Karnych i Aresztów Śledczych.

Departament Prawa Gospodarczego w ramach procesu legislacyjnego, jak i w trakcie realizacji zamówień publicznych, w ramach właściwości Departamentu Prawa Gospodarczego, brane są pod uwagę potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami.

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich w ramach przeprowadzonych prac legislacyjnych poinformował, że w dniu 15 lutego 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. Sejm RP uchwalił przygotowaną w Ministerstwie Sprawiedliwości ustawę – o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Przygotowana nowelizacja ma na celu przygotowanie procedury karnej na przyjęcie uczestników ze szczególnymi potrzebami. Wprowadzone zmiany polegają na:

- nowelizacji art. 300 k.p.k. i wprowadzeniu zasady, że pouczenie winno być zrozumiałe przez osoby niekorzystającej z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia, osoby, które nie ukończyły 18 lat. Dodatkowo dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia przewidziano opracowanie wyjaśnień. Będzie to przedstawienie na zasadzie komentarza, znaczenia określonych terminów, objaśnienie procedur. Zostaną przygotowane wzory takich wyjaśnień – opisowych lub graficznych - z jednoczesnym zapewnieniem ich powszechnej dostępności. Wyjaśnieniami mają dysponować jednostki organizacyjne policji, prokuratur i sądy. Mają być one także umieszczone na stronach Ministerstwa Sprawiedliwości. Dzięki temu będzie istniała możliwość zapoznania się z nimi również on-line.

- dodaniu tzw. „przyjaznego trybu przesłuchania” dla osób, u których występują zaburzenia psychiczne lub rozwojowe lub zakłócenia zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń, co do których zachodzi uzasadniona obawa, że przesłuchanie w innych warunkach, zwykłych, mogłoby wpłynąć negatywnie na ich stan psychiczny lub byłoby znacznie utrudnione (art. 185e k.p.k.). Przepis ten posługuje się terminem „świadek” jednak dotyczy pokrzywdzonego oraz świadka. Art. 185e k.p.k., wprowadza zasadę przesłuchania świadka - tylko wówczas, gdy jego zeznania mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i tylko raz. Przewidziane odstępstwo od niej będzie możliwe, gdy zostaną ujawnione nowe okoliczności sprawy lub gdy zostanie uwzględniony wniosek oskarżonego, który nie miał obrońcy podczas pierwszego przesłuchania. W rejestrowanym przesłuchaniu będzie uczestniczył biegły psycholog, a jeśli trzeba także biegły posiadający wiedzę z zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej.
- ustaleniu, że osoba przesłuchiwana zgodnie z art. 185e k.p.k., przed rozpoczęciem czynności otrzyma informacje co do przebiegu, sposobu i warunków przeprowadzenia przesłuchania. Informacje będą mogły zostać przedstawione w formie opisowej lub graficznej;
- znowelizowaniu art. 52a k.p.k., doprecyzowując tryb i sposób indywidualnej oceny pokrzywdzonego. Co do zasady będzie się to odbywać przy wykorzystaniu ustandaryzowanego kwestionariusza indywidualnej oceny pokrzywdzonego, co pozwoli to szybko i sprawnie zidentyfikować jego potrzeby, jeżeli chodzi o czynności procesowe. Odstępstwo od użycia kwestionariusza, ale nie od dokonania oceny, będzie dopuszczalne, jeżeli zachodzić będzie niebezpieczeństwo utraty lub zniekształcenia dowodu w razie zwłoki lub gdy utrudni to postępowanie. Przepis ten będzie miał zastosowanie także do świadka, o którym mowa w art. 185e K.p.k.

Dokonana została także nowelizacja ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334). W ustawie zmieniono art. 82a dodając § 3a, na mocy którego sędzia orzekający w sprawach z zakresu prawa karnego powinien uczestniczyć, co cztery lata, w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym organizowanym przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury lub w innych formach doskonalenia

zawodowego, w celu uzupełnienia specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych z zakresu przesłuchiwania osób, o których mowa w art. 185e k.p.k.

Ponadto Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich przygotowało projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1606) – dalej k.r.o., w której znowelizowano brzmienie art. 183. Wprowadzono instytucję kuratora dla osoby niepełnosprawnej, który ustanawiany będzie do pomocy w prowadzeniu osoby z niepełnosprawnością. Procedurę ustanawiania tego rodzaju kuratora zamieszczono w znowelizowanym art. 600 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550) – dalej k.p.c. Uprzejmie informuje, że obecnie trwają prace nad przygotowaniem rozporządzenia wykonawczego do art. 600 k.p.c.

Równocześnie Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich jako współtwórca strony internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/przeciwdzialanie-przemocy-domowej> realizuje i kontynuuje realizację działań na rzecz zasady dostępności cyfrowej, która wpisuje się w urzeczywistnienie uchwały Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. Nr 50, poz. 475).

Departament Strategii i Funduszy Europejskich w ramach działań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością, w 2023 r. zakończył merytoryczną realizację projektu pn. „Zapewnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla osób z niepełnosprawnościami”, którego celem było włączenie idei dostępności do głównego nurtu dobrego rządzenia. W ramach projektu:

- opracowano Model Dostępnego Sądu (ujednolicone wytyczne oraz standardy z zakresu dostępności architektonicznej oraz informacyjno-komunikacyjnej);
- doposażono 35 sądów w sprzęt przeznaczony do obsługi osób z niepełnosprawnościami (pętle indukcyjne, powiększalniki, krzesła ewakuacyjne itp.) oraz przeprowadzono prace adaptacyjno-budowlanych w celu zwiększenia i poprawy poziomu dostępności wybranych sądów, oraz
- przeszkolono 4060 przedstawicieli kadr wymiaru sprawiedliwości z wiedzy na temat praw i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jak również opracowano i udostępniono szkolenia e-learningowe do samodzielnego kształcenia – w celu nabywania kompetencji oraz doskonalenia zawodowego w przypadku fluktuacji kadr wymiaru sprawiedliwości i zatrudniania nowych pracowników i pracownic.

Załącznik - Informacja o stanie realizacji zaleceń z audytu dostępności wg stanu na dzień
20.03.2024 r.